

Högsta förvaltningsdomstolen
Box 2293
103 17 Stockholm

Yttrande i Mål nr 4314-11 - Stadsfullmäktige Limhamn-Bunkeflo i Malmö kommun ./ Stiftelsen Bladins skola om bidrag till friskola - fråga om prövningstillstånd

Sveriges Kommuner och Landsting har beretts tillfälle att yttra sig i rubricerat mål och vill med anledning av detta framföra följande.

Rättslig reglering för tilläggsbelopp till fristående skolor

Av 9 kap. 6 § skollagen (1985:1100)¹ framgår att bidrag lämnas av hemkommunen för varje elev som i en bidragsberättigad fristående skola genomgår en utbildning motsvarande den som ges i grundskolan. Bidraget (grundbelopp) ska avse ersättning för ett antal uppräknade kostnadslag, bland annat undervisning, och ska bestämmas efter *samma grunder* som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. Enligt 2 a kap. 17 a § samma lag ska hemkommunen lämna bidrag (grundbelopp) till en bidragsberättigad enskild huvudman för ett fritidshem för bland annat omsorg och pedagogisk verksamhet. Enligt bestämmelsen ska kommunen därutöver lämna bidrag (tilläggsbelopp) för elever och barn som har ett omfattande behov av särskilt stöd.

Kostnader för skolans undervisande personal ingår i grundbeloppets kostnadspost utbildning. Detsamma bör gälla för stöd i form av extra undervisning eller undervisning i särskild grupp som syftar till att hjälpa elever med svårigheter att nå målen. En fristående skola ska på samma sätt som en kommunal skola kunna anpassa sin organisation och undervisning så att hänsyn tas till elevens behov av stöd och förutsättningar enligt 4 kap. 4 § 1 förordningen (1996:1206)² om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet samt prop. 2008/09:171 s. 33 f. och s. 42.

I prop. 2008/09:171 s. 25 konstateras att fristående skolor är en del av den gemensamma skolan för barn och ungdomar. Likvärdiga ekonomiska villkor för verksamhet i offentlig och enskild regi är en förutsättning för verklig valfrihet som ger alla barn och föräldrar möjlighet att välja förskola, fritidshem och skola.

Bestämmelserna i skollagen (1985:1100) innebär att en fristående skola inom ramen för sina normala resurser ska kunna ge stöd åt flertalet elever. Den ska, på samma sätt

¹ Från och med den 1 juli 2011 tillämpas den nya skollagen (2010:800)

² Från och med den 1 juli 2011 återfinns bestämmelserna i 14 kap. skolförordningen (2011:185)

som en kommunal skola, kunna anpassa sin organisation och sin undervisning så att hänsyn tas till elevens behov och förutsättningar.

Tilläggsbeloppet är endast avsett att ge möjlighet till särskild ersättning för enskilda elever som har omfattande behov av särskilt stöd. Det ska, enligt prop. 2008/09:171 s.42, avse extraordinära stödåtgärder, som inte har koppling till den vanliga undervisningen, exempelvis tekniska hjälpmedel, assistenthjälp och anpassning av en skollokal. Kostnaderna för stödet ska vara omedelbart kopplade till en enskild elev och ha samband med dennes särskilda behov och förutsättningar för att kunna fullgöra sin skolgång. Det krävs då att elevens stödbehov klarläggs och bedöms, exempelvis inom ramen för den utredning och det åtgärdsprogram som skolans rektor ansvarar för.

Frågan i målet

Den fråga i målet som lett till att Högsta förvaltningsdomstolen meddelat prövningstillstånd gäller förutsättningarna för bidrag enligt skollagen till fristående skola i form av tilläggsbelopp.

Tilläggsbelopp till fristående skola och likabehandlingsprincipen

I prop. 2008/09:171 s. 25 f. fastställs att villkoren självklart ska vara *lika* för kommunala och fristående skolor. Principen om likvärdiga och rättvisa villkor för alla förskolor, fritidshem förskoleklasser och skolor oavsett huvudman ska stärkas. Av propositionen s. 28 framgår att en kommuns bidrag för ett barn i enskild verksamhet eller en elev i en fristående skola ska bestämmas enligt *likabehandlingsprincipen*. Bidraget ska beräknas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten av motsvarande slag.

I utredningen Bidrag på lika villkor, SOU 2008:8, s. 156 f., förklaras att utredningens avsikt är att säkerställa att de resurser som kommunen avsätter för att tillgodose elevernas behov av stöd ska komma alla elever till godo, oavsett om de går i en kommunal eller fristående skola. Utgångspunkten är även här kommunens resursfördelning. Det betyder att bidraget också i den del det avser särskilt stöd ska beräknas utifrån kommunens kostnader för sådant stöd, oavsett om den kostnaden per elev kan vara lägre på grund av att det hos kommunen kan finnas möjlighet att fördela kostnaderna för stöd på fler elever än vad som kan ske hos en fristående skola.

Hemkommun i aktuellt fall är Limhamn-Bunkeflo stadsdel i Malmö. I stadsdelens kommunala skolor fanns under perioden 26 elever med samma diagnos - ADHD - som i målet aktuell elev i friskolan hade. Inte någon av dessa elever i den kommunala skolan har beviljats tilläggsbelopp för egen elevassistent. I Limhamn-Bunkeflos kommunala skolor bedrivs undervisningen för barn med diagnosen ADHD i särskilda undervisningsgrupper. Skolor där de särskilda undervisningsgrupperna inrättats ersätts inte med tilläggsbelopp utan måste drivas inom befintlig budget på respektive skola.

Förutsättningarna ska vara lika för kommunala och fristående skolor. Det skulle strida mot likabehandlingsprincipen om en elev med denna diagnos skulle få detta stöd i friskola, när inte någon elev i den kommunala verksamheten skulle ha fått det.

Olika kommuner kan behandla gruppen av stödkrävande elever på olika sätt och omfattningen av de stödåtgärder som ges kan variera. Med utgångspunkt i den grundläggande principen om likabehandling bör vid utbildning i en fristående skola extra resurser tilldelas för en elev vars omfattande behov av särskilt stöd skulle kräva extra resurser om eleven hade gått i hemkommunens skola, prop. 2008/09:171 s. 42. Endast i fall då kommunen skulle tillskjuta en tilläggsresurs till den kommunala skolan i anledning av en elevs omfattande behov av särskilt stöd kommer det i fråga att bevilja en fristående skola ett tilläggsbelopp. Eftersom den i målet aktuella elevens behov i kommunal verksamhet hade tillgodosetts inom ramen för den ordinarie budgeten, d.v.s. inom ramen för grundbeloppet, föreligger ingen rätt till tilläggsbelopp för den fristående skolan.

Av prop. 2008/09:171 s. 29 f. framgår att det tidigare kravet på att hänsyn ska tas till skolans åtagande och elevens behov tas bort i det nya regelverket. ”Om en fristående skola själv skulle kunna bestämma omfattningen av sitt åtagande, skulle bidragsreglerna ge elever i fristående skolor möjlighet att få resurser som inte ges till elever i motsvarande kommunala utbildning.”

Enligt Sveriges Kommuner och Landsting ska likställighetsprincipen enligt 2 kap. 2 § kommunallagen (1991:900) och likabehandlingsprincipen enligt skollagen gälla och det är hemkommunens resursfördelningsprincip avseende särskilt stöd till de kommunala skolorna som är utgångspunkt för beviljande av tilläggsbelopp till fristående skolor.

Sveriges Kommuner och Landsting

Germund Persson

Ann Sofi Agnevik